

ใต้เกษตร

สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 8 สงขลา
กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ฉบับที่ 8 ประจำเดือน เมษายน พ.ศ. 2564

แหล่งก่อน กับ ผอ. สวพ.8

แหล่งไม่ออก !

เมื่อถึงปีงบประมาณ 2563 กรมวิชาการเกษตรเคยถูกตัดงบประมาณ
ค่าตอบแทนให้เฉลี่ย 50% ในขณะที่พิจารณาขอสรรหาวิธีการงบประมาณ

แหล่งของเกษตรกร

กัญชากัญชง และกระท่อม

ผลดำเนินงานพัฒนา
ตามหลักส่วยโบราณภาคใต้

จากพระราชดำริของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ทรงมีพระราชดำริให้กรมวิชาการเกษตร
ดำเนินโครงการ "ส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรรายย่อย" โดยให้เกษตรกรรายย่อยได้มีโอกาสเข้าถึงบริการวิชาการของกรมวิชาการเกษตร
โดยมีโครงการพัฒนาเกษตรกรรายย่อย กรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ
กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ

ผลดำเนินงานพัฒนา

“คล้า” ..พืชริมทาง..สู่พืชทางเลือก

วารสารฉบับออนไลน์

เกี่ยวกับผลงานวิจัยด้านการผลิตพืชและการให้บริการวิชาการเกษตร
ของหน่วยงาน สวพ.8และหน่วยงานในเครือข่าย กรมวิชาการเกษตร

สารบัญ

บทบรรณาธิการ	1
เพลงกันก่อน กับ ผอ.สวพ.8	2
ข่าวได้เกษตร	3
กัญชา กัญชง และกระท่อม	6
ตามหากล้วยโบราณภาคใต้	11
“คล้า” พืชริมทางสู่ทางเลือก	16
เดือนภัยเกษตร...หนอนกออ้อย	18
แนะนำหน่วยงาน...ศวพ.ยะลา	20

บทพรรณนาเหตุการณ์

1 เมษายน เป็นวันข้าราชการพลเรือน และครบรอบ 129 ปี กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในนามของข้าราชการคนหนึ่งของกระทรวงเกษตรฯ นำความมุ่งมั่นตั้งใจมาสู่พี่น้องเกษตรกร และประชาชนชาวไทยให้ทราบว่า ในภารกิจของกระทรวงที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันนี้ได้ทำให้ประเทศไทยเป็นผู้นำทางการเกษตรของโลก ได้สร้างเศรษฐกิจและความเป็นอยู่ที่ดีให้กับคนไทย ได้มีอาหารที่อุดมสมบูรณ์ ซึ่งชาวกระทรวงเกษตรจะมุ่งมั่นทุ่มเทการทำงานนี้ต่อไป

**“เดินตามรอยพ่อ
นำไทยสู่ความพอเพียงและยั่งยืน”**

ใต้เกษตร

ฉบับรับเมฆาปลายหน้าร้อนเข้าสู่ต้นหน้าฝน ในฉบับนี้ นำเรื่องราวร้อนแรง กัญชากัญชงกระท่อม มาเล่าสู่กันฟัง ตอนนี้งัญชากัญชง ออ. มีการอนุญาตให้ปลูกเพิ่มมากขึ้นในหลายๆ จังหวัด ในส่วนของกรมวิชาการเกษตรเอง ก็จะเปิดตัวการวิจัยกัญชาให้ได้ต้นตาคืนใจกันในเร็วนี้

สาระความรู้เรื่อง กล้ายหายาก งานตามพระราชดำริของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่ให้รวบรวมกล้วยโบราณ เป็นเรื่องที่น่าสนใจมาก

คล้า พืชใกล้ตัวที่หลายคนไม่รู้จัก ถ้าบอกว่ากระต๊อบข้าวเหนียวทำมาจากต้นคล้า ทุกท่านคงร้อง อ้อ! ไม่เคยรู้มาก่อน ลองมาอ่านในเล่มดูครับ

เพลงก่อน กับ ผอ. สวพ.8

เพลงไม่ออก !

เมื่อครั้งปีงบประมาณ 2563 กรมวิชาการเกษตรเคยถูกตัดงบประมาณ ค่าตอบแทนใช้สอยฯ 50% ในขั้นการพิจารณาของอนุกรรมการงบประมาณสภาผู้แทนราษฎร ทำให้กระทบต่อการที่จะดำเนินการต่าง ๆ โดยตรงทั้งงานวิจัยและการให้บริการประชาชนตามภารกิจ ต้องเลิกจ้างหรือลดค่าตอบแทนบุคลากรที่เป็นอัตราจ้างเหมา ซึ่งส่วนมากเป็นผู้ที่ทำงานด้วยกันมานานมีความชำนาญในหน้าที่เฉพาะ แม้บางคนจะเป็นแรงงานในแปลงวิจัย แต่ก็ถือว่าเป็นประเภทแรงงานฝีมือ งบประมาณในส่วนนี้เป็นค่าสาธารณูปโภคก็ลดลง 50% เช่นกัน ทุกหน่วยเลยยังคงติดค้างไม่ได้ชำระค่าไฟฟ้ากัน 4-6 เดือน จนเป็นปัญหาตกค้างมาถึงปีงบประมาณ 2564 นี้ งบประมาณปี 2565 คาดหวังกันว่าจะเข้าสู่ภาวะปกติ

ด้วยในปี 2564 เริ่มมีการเริ่มต้นแย่งงบประมาณในส่วนงานวิจัยกับส่วนอื่นๆ อย่างชัดเจน โดยได้งบส่วนวิจัย 388 ล้านบาท จึงมีการตั้งงบส่วนวิจัยไปไม่น้อยกว่าเดิม แต่ด้วยสถานการณ์โรคระบาดของเชื้อ COVID19 รัฐบาลต้องใช้จ่ายเงินเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนไปจำนวนมาก ในขณะที่เศรษฐกิจก็พุบทั่วโลก ภาษีที่เก็บได้ลดลงมากๆ ในขั้นการจัดกรอบวงเงินงบประมาณของสำนักงบประมาณ จึงต้องลดวงเงินลง สกสว.จึงแจ้งมายังกรมวิชาการเกษตรว่าให้เตรียมจัดทำโครงการวิจัยปี 2565 ให้ลงตัวกับวงเงินเพียง 269 ล้านบาท สำหรับงบประมาณส่วนอื่นตามปกติที่จะได้ราว 3 พันกว่าล้านบาท จะถูกปรับลดลงอีกอย่างน้อย 26% แต่ไม่ใช่คำตอบสุดท้าย คงจะต้องมีการตัดเพิ่มอีกในขั้นกรรมาธิการ/อนุกรรมาธิการ

สิ่งที่ทำให้ **“เพลงไม่ออก”** ก็คือเมื่อมันเป็นความจำเป็นตามสถานการณ์ก็ต้องเตรียมตัวเตรียมใจรับผลกระทบที่จะเกิดขึ้นอย่างแน่นอน และเตรียมปรับการบริหารจัดการงบประมาณให้ไปรอดได้กันต่อไป รู้ก่อนก็ยังดีกว่ารู้กระทันหัน อย่างน้อย ผชช.สวพ.8 ก็ได้มีเพลงเพิ่มขึ้นอีก 1 เพลง

รองอธิบดี อิงอร ปัญญากิจ เปิดตัวโครงการวิจัยและ ขับเคลื่อนผลงานวิจัย “ชุมชนต้นแบบการผลิตพืชโดยใช้ศาสตร์พระราชา”

เปิดโครงการวิจัยและขับเคลื่อนผลงานวิจัย “ชุมชนต้นแบบการผลิตพืชโดยใช้ศาสตร์พระราชา”

วันที่ 24 มีนาคม 2564 นางสาวอิงอร ปัญญากิจ รองอธิบดี กรมวิชาการเกษตร ให้เกียรติเป็นประธาน ในพิธีเปิดโครงการวิจัยและขับเคลื่อนผลงานวิจัย “ชุมชนต้นแบบการผลิตพืชโดยใช้ศาสตร์พระราชา” รำแดงโมเดล เกษตรตามศาสตร์พระราชา ป่าขาดโมเดล เกษตรพอเพียง เกษตรปลอดภัย เกษตรอินทรีย์ บ้านแคโมเดล ชุมชนพอเพียง เกษตรยั่งยืน โดยมีนายจิระ สุวรรณประเสริฐ ผู้อำนวยการ สวพ.8 และนายธัชชาวันท์ สະรุโณ ผู้เชี่ยวชาญ สวพ.8 กล่าวรายงานความเป็นมาการจัดงานฯ พร้อมกับมีภาคส่วนต่างๆ เข้าร่วมกิจกรรม เช่น นายไพเจน มากสุวรรณ นายก อบจ.สงขลา ผู้เชี่ยวชาญ คณะนักวิจัยจาก สวพ.1-8 ผู้จัดการสวนเทพยา หน่วยงานกระทรวงเกษตร และท้องถิ่น ชุมชนรำแดงโมเดล ชุมชนป่าขาดโมเดล ชุมชนบ้านแคโมเดล เข้าร่วม ณ สวนเทพยา ต.ป่าขาด อ.สิงหนคร จ.สงขลา

ชุมชนต้นแบบทั้ง 3 ชุมชนนี้จะเป็นแหล่งศึกษาดูงานและท่องเที่ยวในด้านชุมชนต้นแบบ ที่พัฒนาโดยใช้ศาสตร์พระราชา ตามแนวทาง 4 เสาหลักของการพัฒนา คือ เสาหลักที่ 1 พัฒนาชุมชนเข้มแข็ง เสาหลักที่ 2 พัฒนา 9 พืชผสมผสานและเกษตรผสมผสานพอเพียง เสาหลักที่ 3 พัฒนาการสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้า และเสาหลักที่ 4 เชื่อมโยงการผลิตพืชกับการท่องเที่ยวชุมชน และเครือข่ายการพัฒนาต่างๆ ทั้งนี้ผู้สนใจ สามารถติดต่อได้ที่ชุมชน หรือ สวพ.8 สงขลา โทร 074445905-7

วันที่ 29 มีนาคม 2564 นายจิระ สุวรรณประเสริฐ ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 8 พร้อมด้วยนายโนรี อีสมะแอ ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรปัตตานีเจ้าหน้าที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรปัตตานี เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรจังหวัดปัตตานี และเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี ได้ตรวจเยี่ยมและติดตามสถานการณ์การระบาดของหนอนกินใบมะพร้าวเข้าทำลายกักกินใบมะพร้าวของเกษตรกรในพื้นที่อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี พร้อมทั้งรับทราบและแนะนำวิธีการป้องกันกำจัดหนอนกินใบมะพร้าว ซึ่งมีพื้นที่ที่ได้รับความเสียหายประมาณ 400 ไร่ โดยเบื้องต้นองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ในพื้นที่ได้ให้การสนับสนุนสารเคมีที่ใช้ในการป้องกันกำจัดและแรงงานผู้ฉีดสารเคมีเข้าลำต้น

วันที่ 4 มีนาคม 2564 นางเมธพร นาคเกลี้ยง ผู้อำนวยการกลุ่มวิจัยและพัฒนา พร้อมด้วยเจ้าหน้าที่ของศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรพิจิตร จัดกิจกรรมการฝึกอบรม หลักสูตร "ชุมชนนวัตกรรมวิชาการเกษตรพืชผสมผสาน" ให้แก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ DOA Smart Community ชุมชนนวัตกรรมวิชาการเกษตรพืชผสมผสาน จังหวัดพิจิตร จำนวน 30 ราย ณ ต.ชุมพล อ.ศรีนครินทร์ จ.พิจิตร เพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีกรมวิชาการเกษตร เช่น พันธุ์พืช จัดการธาตุอาหารพืช การอารักขาพืช และการเขตกรรม ฯลฯ และขับเคลื่อนเทคโนโลยีกรมวิชาการเกษตร สำหรับการพัฒนาการผลิตพืชทั้งระบบ เพื่อพัฒนาชุมชนไปสู่ชุมชนนวัตกรรมวิชาการเกษตร โดยภายใต้กิจกรรมการฝึกอบรมได้จัดกลุ่มเกษตรกรแยกตามกลุ่มพืช คือ พืชเศรษฐกิจ พืชสวน พืชไร่ พืชผัก และปาล์มน้ำมัน เพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีกรมวิชาการเกษตรกรให้สอดคล้องและเหมาะสมกับกลุ่มพืช นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่และเกษตรกรยังได้มีการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ด้านการผลิตพืช รวมทั้งร่วมรับฟังและหาแนวทางป้องกันปัญหาการผลิตพืชที่อาจได้รับผลกระทบจากปัญหาภัยแล้ง และศัตรูพืช

กัญชา กัญชง และ กระท่อม

ทรงเมท สันชน้อย¹ และ บุญนิศา ชังคมณี¹

กัญชา – กัญชง (cannabis) เป็นพืชล้มลุกจำพวกหญ้า ต้นสูงประมาณ 2-5 เมตร ใบแตกเป็นแฉกคล้ายใบสำปะหลังหรือใบละหุ่ง ริมใบเป็นฟันเลื่อย ใบหนึ่งมีราว 3-11 แฉก ในก้านเดียวกัน ออกดอกตามง่ามกิ่งก้าน เป็นพืชที่เราคุ้นชื่อมานานและรู้จักในนามของพืชต้องห้าม เพราะ จัดอยู่ในกลุ่มยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 ตาม พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522

สายพันธุ์กัญชา – กัญชง (*Cannabis sativa* L.) มี 3 สายพันธุ์ย่อย คือ

Cannabis sativa var. *sativa* แลบบริเวณเส้นศูนย์สูตร (โตลัมเบีย, เม็กซิโก, เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และไทย)

Cannabis sativa var. *ruderalis* อากาศหนาวเย็น ตอนกลางของรัสเซีย

Cannabis sativa var. *indica* ปากีสถาน, อัฟกานิสถาน, โมร็อกโก และทิเบต

สารที่พบในกัญชาและกัญชงมีอย่างน้อย 84 ชนิด แต่มีสารอยู่ 2 ชนิดที่สำคัญประกอบด้วย **เตตระไฮโดรแคนนาบินอล (Tetrahydrocannabinol ; THC)** เป็นสารที่ทำให้เมาหรือเคลิบเคลิ้ม พบได้มากในกัญชา โดยมีประมาณ 0.3-20% ในทางการแพทย์สาร THC มีประโยชน์ช่วยลดอาการปวด ช่วยเพิ่มความอยากอาหาร รักษาผลข้างเคียงจากการทำเคมีบำบัด แต่การใช้สารชนิดนี้ในการรักษาก็อาจจะทำให้ผู้ป่วยปากแห้ง ตาแห้ง หรือการตอบสนองช้าลงได้ รวมทั้งใช้แยกกระหว่างกัญชา และกัญชง

หากสาร THC ในดอกแห้ง สูงกว่า 1% เป็นกัญชา แต่หากสาร THC ต่ำกว่า ร้อยละ 1% เป็นกัญชง

และสาร**แคนนาบิไดออล (Cannabidiol ; CBD)** ซึ่งเป็นสารที่พบได้ในกัญชงมากกว่ากัญชา คือพบประมาณ 2-20% แต่ในกัญชามีสารชนิดนี้ อยู่น้อยมาก เมื่อเสพสารชนิดนี้เข้าไปจะไม่มีอาการเมาหรือเคลิบเคลิ้มเหมือนกัญชา คุณสมบัติทางการแพทย์ของ CBD มีหลากหลาย ช่วยลดอาการปวด แก้อาการนอนไม่หลับ แก้อาการโรคลมชัก แม้จะใช้ในปริมาณมากก็ไม่มีผลข้างเคียง และสารนี้ยังนิยมนำมาใช้ในเครื่องสำอาง และ ผลิตภัณฑ์บำรุงผิวต่าง ๆ

การขออนุญาตปลูกกัญชา

- เกษตรกร สามารถขออนุญาตปลูกกัญชาได้ โดยการรวมกลุ่มกันจดทะเบียน เป็นวิสาหกิจชุมชน/วิสาหกิจเพื่อสังคม/สหกรณ์การเกษตรและ ขออนุญาตร่วมกับหน่วยงานของรัฐ ที่มีหน้าที่ศึกษาวิจัยหรือจัดการเรียนการสอนทางการแพทย์ เภสัชศาสตร์ วิทยาศาสตร์หรือเกษตรศาสตร์หรือมีหน้าที่ให้บริการทางการแพทย์ เภสัชกรรม หรือวิทยาศาสตร์ หรือมีหน้าที่ให้บริการทางเกษตรกรรม เพื่อประโยชน์ทางการแพทย์หรือเภสัชกรรม หรือมีหน้าที่ในการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด

- ยื่นขออนุญาตผลิต (ปลูก) ซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 เฉพาะกัญชา ที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา หรือสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด (สสจ.) ที่สถานที่ปลูกตั้งอยู่

- เมื่อได้รับอนุญาตแล้ว นำใบอนุญาตให้ผลิต (ปลูก) ซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 เฉพาะกัญชา ยื่นขอเพิ่มกิจการวิสาหกิจชุมชน ณ. สำนักงานเกษตรอำเภอ ที่วิสาหกิจชุมชนจดทะเบียน

การขออนุญาตปลูกกัญชง

ประชาชนไทย ,นิติบุคคลสัญชาติไทย , หน่วยงานของรัฐ สามารถขออนุญาตปลูกกัญชง ได้ โดยขออนุญาตตามกฎหมายกระทรวงว่าด้วยการอนุญาตกัญชง (Hemp) ซึ่งจะมีผลใช้บังคับ ตั้งแต่วันที่ 29 มกราคม 2564 เงื่อนไข การขออนุญาตเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ดังนี้

(1) เพื่อประโยชน์ตามภารกิจของหน่วยงานของรัฐ เว้นแต่เป็นภารกิจตาม (2) (3) (4) (5) หรือ (6) ให้หน่วยงานของรัฐขออนุญาตตามวัตถุประสงค์นั้น แล้วแต่กรณี

(2) เพื่อการใช้ประโยชน์จากเส้นใยตามประเพณี วัฒนธรรม หรือวิถีชีวิต และใช้ในครอบครัวเท่านั้น ทั้งนี้ มีพื้นที่ปลูกได้ครอบครัวละไม่เกินหนึ่งไร่

(3) เพื่อประโยชน์ในเชิงพาณิชย์หรืออุตสาหกรรม

(4) เพื่อประโยชน์ทางการแพทย์

(5) เพื่อประโยชน์ในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย หรือปรับปรุงพันธุ์

(6) เพื่อประโยชน์ในการผลิตเมล็ดพันธุ์รับรอง

- การยื่นคำขอ ณ. สสจ.ท้องที่ที่สถานที่ที่จะขออนุญาตตั้งอยู่

แนวทางการใช้ประโยชน์

วิสาหกิจชุมชนที่ขออนุญาตปลูกกัญชาแล้วสามารถใช้ประโยชน์จากส่วนต่างที่กฎหมายอนุญาตแล้วได้ทุกส่วนของกัญชา/กัญชง ยกเว้น ช่อดอกกัญชา เมล็ดกัญชา และ ช่อดอกกัญชง เช่น

1. เปลือก ลำต้น เส้นใย : สามารถใช้ศึกษาวิจัย/ใช้ในอุตสาหกรรมต่างๆ เช่น สิ่งทอ ยานยนต์กระดาษ
2. ราก : ใช้เพื่อประโยชน์ทางการแพทย์ / ศึกษาวิจัย/ผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพร ตำรับ ยาแผนโบราณ
3. ใบจริง / ใบพัด : ซึ่งต้องไม่มีช่อดอกหรือยอดติดมาด้วย ใช้เพื่อประโยชน์ทางการแพทย์/ศึกษาวิจัย/ผลิตผลิตภัณฑ์ เช่น ตำรับยาแผนโบราณ ผลิตภัณฑ์ สมุนไพร อาหาร
4. กิ่ง/ก้าน : ใช้เพื่อประโยชน์ทางการแพทย์ เช่น ผลิตผลิตภัณฑ์/ศึกษาวิจัย/สมุนไพร เครื่องสำอาง
5. กากจากการสกัด : ต้องมี THC ไม่เกิน 0.2% ใช้ประโยชน์โดยการนำไปทำปุ๋ย
6. สารสกัด CBD และต้องมี THC ไม่เกิน 0.2% : ใช้เพื่อประโยชน์ทาง การแพทย์ เครื่องสำอาง สมุนไพร อาหาร ยา เช่น ผลิตผลิตภัณฑ์ หรือศึกษาวิจัย
7. เปลือกแห้ง แกนลำต้นแห้ง เส้นใยแห้ง : เพื่อใช้ประโยชน์สิ่งทอ กระดาษ

ภาพ 1, 2 ต้น ดอกกัญชา 3 ดอกกัญชง

“กระท่อม”

เป็นไม้ยืนต้นขนาดกลาง เนื้อแข็ง มีถิ่นกำเนิดในเขตร้อนชื้นแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะประเทศไทย และในแถบมาลาญจนถึงเกาะนิวกินี มีชื่อทางวิทยาศาสตร์ว่า *Mitragyna speciosa* (Korth.) Havil. อยู่ในวงศ์ RUBIACEAE ลำต้นสูงเฉลี่ย สูง 10 -15 เมตร ลำต้นตรง เปลือกสีน้ำตาล มีสายพันธุ์แยกตามลักษณะทางพฤกษศาสตร์ แบ่งเป็น 3 พันธุ์ คือ แตงกวา (ก้านเขียว) ยักษ์ใหญ่ (รูปใบใหญ่) และก้านแดง

จัดเป็น ยาเสพติดให้โทษประเภทที่ 5 ตามความใน พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 7 ยาเสพติดให้โทษ สารสำคัญที่พบในใบกระท่อมคือ ไมทราจินิกิน (Mitragynine) เป็นสารจำพวกอัลคาลอยด์ ออกฤทธิ์กดประสาทส่วนกลาง (CNS depressant) เช่นเดียวกับยาเสพติดกลุ่มเดียวกัน เช่น psilocybin LSD และ ยาบ้า ทำให้รู้สึกชา กดความรู้สึกเมื่อยาลำณะทำงานทำให้สามารถทำงานได้นานและทนมากขึ้น และทนต่อความร้อนมากขึ้นด้วยเช่นกัน ดังนั้นจึงทำให้ผู้ที่ใช้ใบกระท่อม สามารถทำงานกลางแจ้ง ได้ทนนานขึ้น เป็นตัวยานำมารับของยาแก้ท้องเสีย ปวดท้องเบ่ง ท้องเฟ้อ ท้องร่วง ปวดเมื่อยตามร่างกาย ทำให้อ่อนหลับ ระงับประสาท แพทย์แผนไทยส่วนใหญ่ จะนำพืชใบกระท่อมมาใช้เป็นยารักษาแก้ท้องร่วง แต่เสพบใบกระท่อมมาก ๆ หรือเป็นระยะเวลาานาน จะมีอาการเบื่ออาหาร น้ำหนักตัวลด นอนไม่หลับ มักจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของเม็ดสีชั้นที่บริเวณผิวหนัง ทำให้ผู้ที่รับประทานมีผิวคล้ำและเข้มขึ้น ผิวหนังโดยเฉพาะบริเวณโหนกแก้มมีสีคล้ำขึ้นคล้ายหน้าผู้ป่วยโรคตับ พืชทั้ง 3 ชนิดนี้ ก็ยังเป็นสมุนไพรที่มีคุณค่าต่อวงการแพทย์ และสามารถนำมาพัฒนาเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศ ได้จึงเป็นที่มาของคำว่าปลดล็อก

ซึ่งคำว่า “ปลดล็อก” ไม่ได้หมายความว่า พืช 3 ชนิดนี้ถูกถอดออกจากรายชื่อยาเสพติดแล้ว แต่หมายถึงการอนุญาตให้ใช้ประโยชน์ได้ภายใต้กรอบกฎหมาย กระทรวงสาธารณสุขได้ออกประกาศกระทรวง เรื่อง ระบุชื่อยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 (ฉบับที่ 2) เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2563 ให้บางส่วนของต้นกัญชาและกัญชงไม่จัดเป็นยาเสพติด ส่วนต่าง ๆ ของกัญชาที่ไม่จัดเป็นยาเสพติด ได้แก่ เปลือก ลำต้น เส้นใย กิ่งก้าน ราก ใบ ซึ่งไม่มียอดหรือช่อดอกติดมาด้วย ส่วนกระท่อม มีการลงมติในวาระที่สามเมื่อวันที่ 27 มกราคม 2564 ผลปรากฏว่า ที่ประชุมเห็นชอบโดยขั้นตอนหลังจากนี้ คือการส่งร่างพ.ร.บ.ไปยังวุฒิสภาเพื่อให้พิจารณาและลงมติก่อนจะมีการประกาศในราชกิจจานุเบกษาและบังคับใช้เป็นกฎหมายประมาณเดือนมิถุนายน 2564 ต่อไป

กระท่อม ปัจจุบันได้กำหนดระยะเวลาการบังคับใช้กฎหมายหลังจากประกาศราชกิจจานุเบกษา แล้ว 90 วัน แต่มีการจัดทำพื้นที่นำร่องเพื่อการศึกษา และการควบคุมกระท่อม มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เป็น พื้นที่ต้นแบบในการศึกษารองรับนโยบายการปรับสถานะพืชกระท่อมออกจากสารเสพติด โดยต้องทำ อย่างรัดกุมและเป็นขั้นตอน เพื่อให้เกิดปัญหาน้อยที่สุด จำนวน 135 หมู่บ้าน/ชุมชน 1 เทศบาล 19 ตำบล 10 อำเภอ 10 จังหวัด

ดังนั้นพืชทั้ง 3 ชนิดนี้ยังเป็นยาเสพติดประเภทที่ 5 หากยังไม่ขออนุญาตปลูกยังไม่สามารถปลูกได้ หรือส่วนที่ไม่ใช่ยาเสพติดแล้วเช่น ราก ใบ ลำต้น เปลือก และเส้นใย หากนำมาใช้ประโยชน์หรือซื้อขาย ต้องได้จากแปลงที่ได้รับอนุญาตด้วยเช่นกัน

อ้างอิง

กองควบคุมวัตถุเสพติด. (2563). คู่มือการขอรับอนุญาตปลูกกัญชาสำหรับเกษตรกร

กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อักษรกราฟฟิคแอนด์ดีไซน์

จุไรทิพย์ หวังสินทวีกุล และ นิวัต แก้วประดับ. (2563). ชีววิทยา พฤษเคมี ของพืชกระท่อม บทสรุปของพืชกระท่อม. ใน สมสมร ชิตตระกูล (บ.ก.), บทสรุปของพืชกระท่อม พิมพ์ ครั้งที่ 2 (น.17-22).

ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ระบุชื่อยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 พ.ศ. 2563.

(14 ธันวาคม 2563). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 137.

กฎกระทรวง การขออนุญาตและการอนุญาตผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ใน ครอบครอง ซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 เฉพาะกัญชง (Hemp) พ.ศ. 2563.

(30 ธันวาคม 2563). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 137.

ประกาศคณะกรรมการควบคุมยาเสพติดให้โทษ เรื่อง กำหนดลักษณะกัญชง (Hemp) พ.ศ.

2562. (24 ตุลาคม 2562) ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 136.

ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ระบุชื่อยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 (ฉบับที่ 2) พ.ศ.

2562. (30 สิงหาคม 2562). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 136.

ประกาศคณะกรรมการควบคุมยาเสพติดให้โทษ เรื่อง กำหนดแบบการจัดทำบัญชีรับจ่ายและ

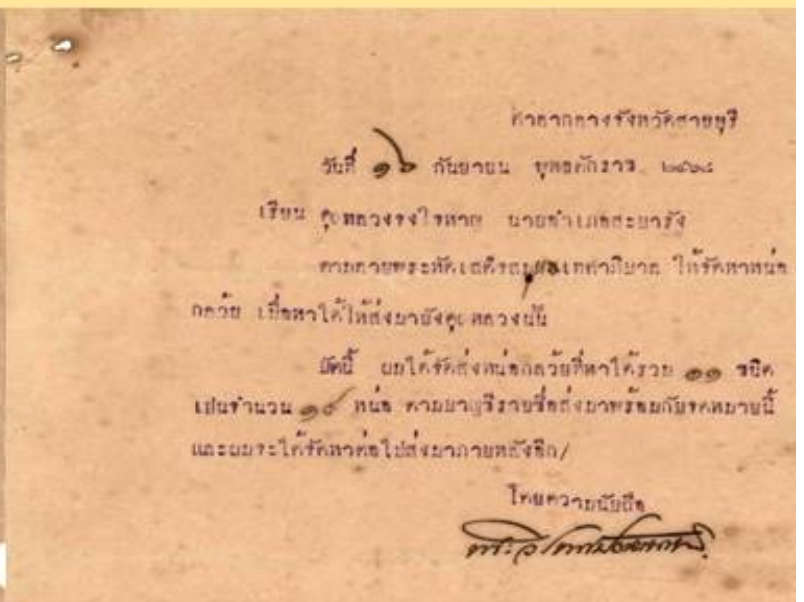
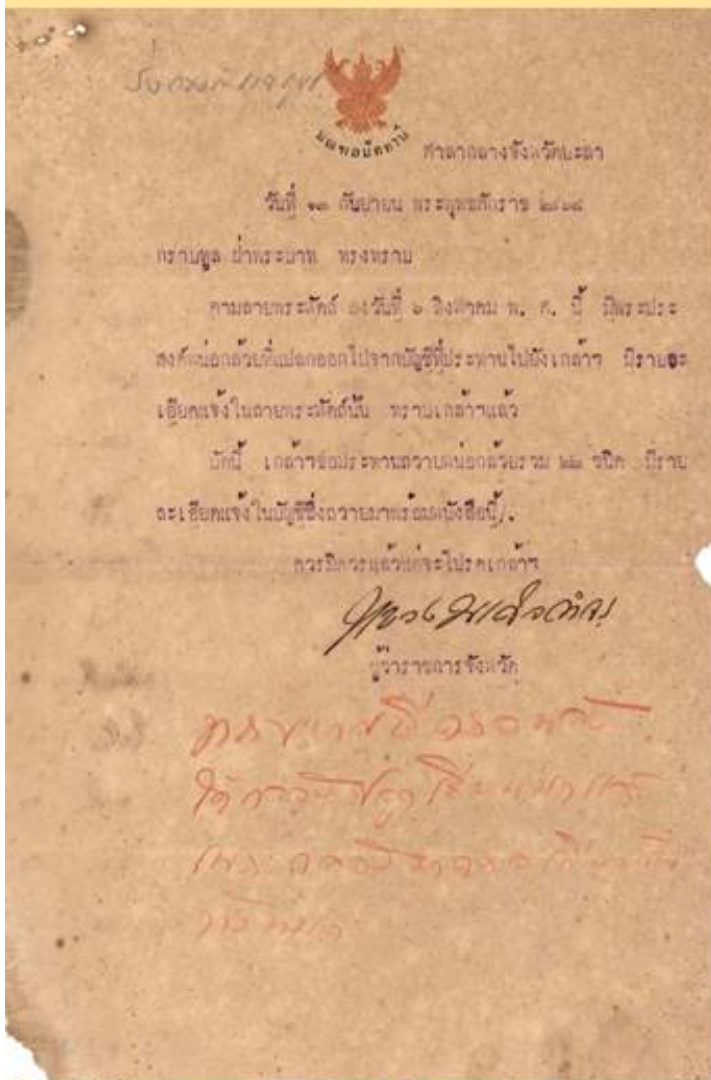
รายงานเกี่ยวกับการผลิต การนำเข้า การส่งออก การจำหน่าย การมีไว้ในครอบครอง ซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 เฉพาะ กัญชง พ.ศ. 2562 (4 กรกฎาคม 2562) ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 136.

ตามหากล้วยโบราณภาคใต้

สร้อยญา ใจพะยัค

จากพระราชดำริของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สรุปความว่า “ขอให้รวบรวมพันธุ์กล้วยหายาก ตามรายชื่อพันธุ์กล้วยที่มีอยู่ในสถาบันวัฒนธรรมศึกษา กัลยาณิวัฒนา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ไว้ที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ” โดยพันธุ์กล้วยที่ได้มีการรวบรวมตามรายชื่อพันธุ์ที่มีอยู่ในสถาบันวัฒนธรรมศึกษา กัลยาณิวัฒนามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี และตามหนังสือโบราณ มีรายละเอียดดังนี้

พันธุ์กล้วยที่นำส่งครั้งที่ - คุณหลวงระยอง และ

ที่	รายชื่อกล้วย	จำนวน	พันธุ์ เดิมที่	ขนาดเกว
๑	ดิบ (กะเบา)	๑	๑๕	
๒	ซู้ (นม)	๒	๑๖	
๓	ยะตอ (นม)	๒	๑๖	
๔	กูดู กูตอ (เข้ม)	๒	๑๖	
๕	กะเบา (นม)	๒	๑๖	
๖	กล้วย (นม)	๒	๑๖	
๗	ซาปอ (เข้ม)	๒	๑๖	
๘	ยะตอ (นม)	๒	๑๖	
๙	กล้วย (นม)	๒	๑๖	
๑๐	สะอากิ (เข้ม)	๒	๑๖	
๑๑	สะอากิ (เข้ม)	๒	๑๖	
๑๒	ซาเบง (นม)	๒	๑๖	
	รวม	๑๑		

นายอำเภอสะบ้าย้อย
๑๖/๑๖/๕๖

1) กล้วยนมสาว

ชื่ออื่นๆ : ปีแซชูชู

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น : ลำต้นเทียมสูงมากกว่า 2.5 เมตร เส้นผ่าศูนย์กลางลำต้นเทียมมากกว่า 15 เซนติเมตร กาบลำต้นเทียมด้านนอกสีเขียว มีประสีดำมาก มีไขเล็กน้อย กาบลำต้นด้านในสีขาวปนชมพู

ใบ : ก้านใบมีร่องเล็กน้อย มีครีบสีชมพู เส้นกลางใบสีเขียว

ดอก : ปลีเป็นทรงดอกบัว ปลายแหลม สีแดงอมม่วง

ผล : เครือห้อยลง เครือหนึ่งมีประมาณ 7 หวีขึ้นไป และ 1 หวี มีประมาณ 10 - 18 ผล ผลมีขนาดใกล้เคียงกับกล้วยน้ำว้า มีจุกยาวและงอนขึ้น ผลสุกมีสีเหลืองอมส้ม เนื้อสีเหลืองอมส้ม

สถานที่เก็บรวบรวมพันธุ์ : โครงการสวนยางเขาสำนัก ต.กะลุวอ อ.เมือง จ.นราธิวาส

2) กล้วยหอม

ชื่ออื่นๆ : ปีแซbung ปีแซยะล่อ

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น : ลำต้นเทียมสูง 3.5 - 4.5 เมตร เส้นผ่านศูนย์กลาง 20 - 22 ซม.

กาบลำต้นด้านนอกมีปื้นดำใหญ่ ด้านในมีสีแดงอมม่วง

ใบ : ก้านใบมีร่องค่อนข้างกว้าง ครีบมีสีชมพูอมแดง เส้นกลางใบสีเขียว

ดอก : ปลีรูปไข่ค่อนข้างยาว ปลายแหลม ด้านนอกมีสีแดงอมม่วง ด้านในมีสีแดงซีด ม้วนงอขึ้น ดอกตัวผู้มีสีเหลือง ดอกตัวเมียสีเหลืองอมส้ม

ผล : เครือหนึ่งมีประมาณ 8 - 10 หวี หวีหนึ่งมี 14 - 18 ผล ผลกว้าง 3 - 4 เซนติเมตร ยาว 21 - 25 เซนติเมตร ปลายผลหู่ เมื่อสุกเปลี่ยนเป็นสีเขียวอมเหลือง เนื้อสีขาว กลิ่นหอมฉุนค่อนข้างแรง รสหวาน เนื้อละเอียด

สถานที่เก็บรวบรวมพันธุ์ : บ้านพิกุลทอง ต.กะลุวอเหนือ อ.เมือง จ.นราธิวาส

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น : ลำต้นเทียมสูง 3.5 - 4.0 เมตร สีของกาบลำต้นเทียมด้านนอกสีเขียวอมเหลือง กาบด้านในสีเหลืองซีดและมีปื้นแดง

ใบ : ก้านใบสีเขียวอ่อน

ดอก : ปลีรูปไข่ค่อนข้างยาว ปลายแหลม ด้านนอกมีสีแดงอมม่วง ด้านในมีสีแดงซีด ม้วนงอขึ้น ดอกตัวผู้มีสีเหลือง ดอกตัวเมียสีเหลืองอมส้ม

ผล : ผลขนาดปานกลาง ทรงกระบอก มีเหลี่ยมและจุดผลชัดเจน ผลดิบมีสีเขียวจนวลคล้ายกล้วยหักมุก นวล ผลเมื่อสุกมีสีเหลืองนวล ผิวแตกลายงา เนื้อผลสีเหลืองอมส้ม รสชาติหวานอมเปรี้ยว

สถานที่เก็บรวบรวมพันธุ์ : บ้านโคกสยา ต.กะลุวอเหนือ อ.เมือง จ.นราธิวาส

3) กล้วยลือเมาะมานิ

ชื่ออื่นๆ ปี่แซลือเมาะมานิ

4) กล้วยตานี

ชื่ออื่นๆ : ปี่แซกาลอ ปี่แซฆาลอ กล้วยงู กล้วยชะนี กล้วยเสม็ด กล้วยพองลา

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น : ลำต้นเทียมสูงประมาณ 3.5 - 5 เมตร เส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 20 เซนติเมตร สีลำต้นเป็นสีเขียวไม่มีปื้นดำ กาบลำต้นด้านในสีเขียว

ใบ : ใบสีเขียว เส้นกลางใบสีเขียวไม่มีร่อง

ดอก : ก้านช่อดอกสีเขียว ไม่มีขน ใบประดับรูปค่อนข้างป้อม มีความกว้างมาก ปลายมน ด้านบนสีแดงอมม่วง มีนวล ด้านล่างสีแดงเข้มสดใส เมื่อใบประดับกางขึ้นจะตั้งฉากกับช่อดอกและไม่ม้วนงอ ดอกตัวเมียสีเหลืองและตัวผู้ชมพูอมแดง มีกลีบรวมเดี่ยวสีขาว กลีบรวมใหญ่

ผล : เครือมีขนาดใหญ่ มีจำนวนหวีประมาณ 10 - 11 หวี เรียงซ้อนกันเป็นระเบียบ สีผลมีสีเขียวเข้ม ผลรูปทรงกระบอก คล้ายกล้วยน้ำว้า ก้านผลสั้น ผลสุกสีเหลืองเข้ม เนื้อในสีขาว มีรสหวาน มีเมล็ดมาก เมล็ดมีสีดำ เปลือกเมล็ดหนาแข็ง

สถานที่เก็บรวบรวมพันธุ์ : บ้านโคกสยา ต.กะลุวอเหนือ อ.เมือง จ.นราธิวาส

5) กล้วยเล็บมือนาง

ชื่ออื่นๆ : ปีแซยะรีบอยอ

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น : ลำต้นเทียมสูงไม่เกิน 2.5 เมตร เส้นผ่านศูนย์กลางน้อยกว่า 15 เซนติเมตร กาบลำต้นด้านนอกสีชมพูอมแดง มีประดำหนา ด้านในสีชมพูอมแดง

ใบ : ก้านใบสีชมพูอมแดง ตั้งขึ้น มีร่องกว้าง มีครีบ เส้นใบสีชมพูอมแดง ใบสีเขียวอ่อน ค่อนข้างแคบ

ดอก : ก้านช่อดอกมีขน ปลีรูปไข่ค่อนข้างยาว ม้วนงอขึ้น ปลายแหลม ด้านนอกสีแดงอมม่วง ด้านในสีแดงซีด ดอกตัวผู้สีครีม ดอกตัวเมียสีชมพูอ่อน

ผล : เครือหนึ่งมี 7 – 8 หวี หวีหนึ่งมี 10 - 16 ผล ผลเล็กรูปโค้งงอ ปลายเรียวยาว ก้านผลสั้น เปลือกหนา เมื่อสุกเปลี่ยนเป็นสีเหลืองทอง และยังมีก้านเกสรตัวเมียติดอยู่ กลิ่นหอมแรง เนื้อสีเหลือง รสหวาน

สถานที่เก็บรวบรวมพันธุ์ : บ้านโต๊ะซี พิกุลทอง ต.กะลุวอเหนือ อ.เมือง จ.นราธิวาส

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น : ลำต้นเทียมสูง 2.5 – 3.5 เมตร เส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 15 เซนติเมตร กาบลำต้นด้านนอกมีประดำบ้างเล็กน้อย ด้านในสีชมพูอมแดงและมีนวลเล็กน้อย

ใบ : ก้านใบสีเขียวแผ่อกทางด้านข้าง ร่องค่อนข้างเปิด

ดอก : ช่อดอกไม่มีขน ปลีรูปไข่ค่อนข้างยาว ม้วนงอขึ้น ปลายแหลม ด้านบนสีแดงอมม่วง มีนวลเล็กน้อย ด้านล่างสีซีดเล็กน้อย

ผล : เครือห้อยลง เครือหนึ่งๆมีจำนวนหวีมาก ความห่างระหว่างหวีค่อนข้างถี่ จึงมีจำนวนหวีมากประมาณ 100 หวี หวีหนึ่งมี 10 – 16 ผล ผลเล็ก ป้อม ปลายทู่ ก้านยาว เมื่อสุกเปลือกเป็นสีเหลือง เนื้อสีเหลือง รสหวาน เนื้อน้อย

6) กล้วยร้อยหวี

ชื่ออื่นๆ : ปีแซลือราโต๊ะซีมะ ปีแซสะราโต๊ะ

สถานที่เก็บรวบรวมพันธุ์: บ้านโต๊ะซี พิกุลทอง ต.กะลุวอเหนือ อ.เมือง จ.นราธิวาส

กล้วยน้ำว้าค่อม

ชื่ออื่นๆ : กล้วยน้ำว้าเตี้ย กล้วยเตี้ย

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น : ลำต้นเทียมสูง 1.5 - 3.0 เมตร เส้นผ่านศูนย์กลางไม่ต่ำกว่า 20 เซนติเมตร กาบลำต้นต้นนอกมีประจำเล็กน้อย ด้านในมีสีเขียวอ่อน

ใบ : โคนก้านใบมีปีก ขอบก้านใบปิดมีสีแดง เส้นกลางใบสีขาว

ดอก : ก้านช่อดอกไม่มีขน ปลีห้อย ใบประดับรูปไข่แต่ค่อนข้างป้อม สีด้านบนสีแดงคล้ำ มีไข ด้านล่างสีแดง ปลายใบประดับแหลม ไม่มีวุ้น การเรียงของใบประดับซ้อนกันมาก ก้านช่อดอกสั้น

ผล : เครือหนึ่งมี 7 - 10 ทวี ทวีหนึ่งมี 14 - 18 ผล ก้านผลยาว ช่องว่างระหว่างทวีน้อยกว่ากล้วยน้ำว้าทั่วไป จึงค่อนข้างแน่น บางครั้งเบียดมากจนทำให้บางผลมีลักษณะเรียวยแหลม เมื่อสุกมีสีเหลือง อมขาว ใ้กลางมีสีเหลือง รสหวาน

สถานที่เก็บรวบรวมพันธุ์ บ้านโคกอิฐ-โคกใน ต.พร่อน อ.ตากใบ จ.นราธิวาส

นอกจากพันธุ์ที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว ยังมีกล้วยอีก 4 ชนิด คือ ปี่แซ กูดู กูดอ (กล้วยเล็บม้าย), ปี่แซ อาปอ (กล้วยอะไร), ปี่แซ ตาปง (กล้วยขนม) และปี่แซ อาเนาะ อาแย (กล้วยลูกไก่) ที่บันทึกไว้ในสถาบันวัฒนธรรมศึกษากัลยาณิวัฒนามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี และตามหนังสือโบราณ และยังมีกรรวบรวมกล้วยพื้นเมืองในพื้นที่ชายแดนใต้ รวมทั้งหมด 36 พันธุ์ ไว้ในพื้นที่งานวิชาการเกษตร ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อ.เมือง จ.นราธิวาส เพื่อให้เป็นแหล่งรวบรวมพันธุ์กล้วยหายากในพื้นที่และส่วนหนึ่งเพื่อการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการเกษตร. 2561. กล้วยกินได้ของกรมวิชาการเกษตร. เกินคุ้ม มีเดีย นนทบุรี. 240 หน้า.

สมนึก พาณิชกิจ. 2556. มหัศจรรย์พรรณพืช กล้วย. สุวีริยาสาส์น กรุงเทพฯ. 96 หน้า.

“คล้า” ..พืชริมทาง..สู่พืชทางเลือก

มนต์สรวง เรืองชนาบ

รู้จักต้นคล้า :

“ต้นคล้า” มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Schumannianthus dichotomus* (Roxb.) Gagnep. เป็นพรรณไม้ที่มีถิ่นกำเนิดตามธรรมชาติในแหล่งน้ำ หรือที่ชื้นแฉะ จากการสำรวจการกระจายพันธุ์ของต้นคล้าในประเทศไทยในปี 2559-2560 พบว่า สามารถพบได้ทั่วทุกภาคของประเทศไทย พบมากทางภาคใต้ มีการกระจายพันธุ์ทั้งตามธรรมชาติและการปลูกไว้ใช้ประโยชน์ ในแหล่งธรรมชาติมีจำนวนลดลง เนื่องจากการขยายตัวของชุมชน มีการปรับใช้พื้นที่เป็นที่อยู่อาศัย ในอดีตต้นคล้าเคยเป็นพืชที่มีความสำคัญและเป็นที่ยึดของคนทั่วไป จัดเป็นพืชสารพัดประโยชน์ มีประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมมากมาย เช่น เป็นอาหาร สมุนไพร จักสานเป็นเครื่องใช้ และเป็นไม้ประดับ ต้นคล้าเป็นพืชใบเลี้ยงเดี่ยว ไม้ล้มลุก เจริญเติบโตเป็นพุ่ม มีอายุหลายปี

ลักษณะต้นคล้า

ลักษณะดอก

ลักษณะผล

รู้จักต้นคล้า :

ลำต้น : ตั้งตรง กลมมีสีเขียวเข้มเงาวาว มีข้อปล้องยาว สูงประมาณ 3-4 เมตร

ใบ : เป็นรูปรี หรือ รูปหอก ผิวเรียบ

ราก : เป็นลักษณะเหง้า (rhizome) หรือหัว (tuber) อยู่ใต้ดิน สามารถแตกหน่อได้

ดอก : สีขาว เป็นดอกแบบสมบูรณ์เพศ มีกลีบเลี้ยงและกลีบดอกอย่างละ 3 กลีบ ดอกออกเป็นช่อจากกาบใบบริเวณปลายยอด เรียงตัวแบบสลับซ้ายขวา ช่อดอกแบบ panicle ซึ่งแกนกลางของช่อจะมีการแตกแขนงย่อยๆ มีก้านช่อยาวแข็ง ชูดอกขึ้นมาเหนือกลุ่มใบ

ผล : มีลักษณะค่อนข้างกลม (subglobose) เป็นสีเขียวและเปลี่ยนเป็นสีอมแดง มีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 1 เซนติเมตร ผลจะไม่แตกออกเมื่อสุก

“คล้า” ..พืชริมทาง..สู่พืชทางเลือก

นานาสารพันประโยชน์ :

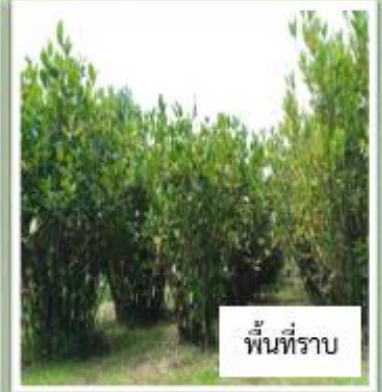
จากการสำรวจ การแปรรูปต้นคล้าเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก เพราะเป็นผลิตภัณฑ์จากวัสดุธรรมชาติที่มีความสวยงาม เงามาวตามธรรมชาติ แข็งแรง ทนทาน อายุการใช้งานนานกว่า 10 ปี จึงทำให้มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นคล้าในชุมชนกันมากขึ้น เช่น เสื่อคล้า กระติบข้าว ตะกร้า กระเป่า และดอกไม้ประดิษฐ์ เป็นต้น โดยในปัจจุบันมีการรวมกลุ่มการผลิต และรวบรวมผลิตภัณฑ์จากต้นคล้าส่งจำหน่ายไปยังที่ต่างๆ มีผลิตภัณฑ์จากต้นคล้าที่ได้รับการรับรองมาตรฐานแล้วจำนวน 19 ราย ส่งผลให้เกิดการสร้างรายได้กับชุมชนเป็นอย่างดี เฉลี่ย 3,000-6,000 บาท/คน/เดือน นอกจากนี้ในทางระบบนิเวศต้นคล้ายังช่วยลดความเสี่ยงในการเกิดน้ำท่วมและลดการชะล้างพังทลายของดิน เพราะจากงานวิจัยพบว่าต้นคล้าสามารถเจริญเติบโตได้ในทุกสภาพดิน ระบบรากมีการเจริญได้ดีในลักษณะของการหยั่งรากลึก และมีการกระจายตัวในทุกระดับความลึกตั้งแต่ 0-60 ซม.

ผลิตภัณฑ์คล้า

พื้นที่น้ำขัง

พื้นที่ราบ

พืชริมทางสู่พืชปลูก :

การปลูกใช้วิธีการแยกหน่อ เป็นที่นิยมกว่าวิธีอื่นๆ เพราะเป็นวิธีที่ง่าย และต้นคล้าตั้งตัวได้ไว การใส่ปุ๋ยใช้ปุ๋ยคอก (มูลวัว) 200 กิโลกรัม/ไร่ และปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 ปริมาณ 10 กรัมต่อต้น แบ่งใส่ปีละ 2 ครั้ง ก่อนและหลังฤดูฝน จากงานวิจัยระยะปลูกคล้าที่เหมาะสม จัดแบ่งเป็น 3 สภาพพื้นที่ คือ

พื้นที่น้ำขัง : ถ้าพื้นที่มีน้ำท่วมขังติดต่อกันหลายเดือน การปลูกต้นคล้าในระยะปลูก 1.0x1.0 เมตร ต้นคล้าจะมีความสูง มีจำนวนหน่อใหม่ และจำนวนต้นต่อกอดี

พื้นที่ราบ : พื้นที่ราบไม่มีน้ำท่วมขัง มีระบบน้ำ การปลูกที่ระยะ 2x2 เมตร ต้นคล้าจะมีความสูง มีจำนวนหน่อใหม่ และจำนวนต้นต่อกอดี

พื้นที่น้ำขังระยะสั้นๆ : เป็นพื้นที่ราบลุ่มมีน้ำขังนานประมาณ 1 เดือน ควรปลูกต้นคล้าในระยะปลูก 1.5x1.5 เมตร ต้นคล้าจะมีความสูง มีจำนวนหน่อใหม่ และจำนวนต้นต่อกอดี และในระยะเวลาอย่างน้อย 3-5 ปี ระยะปลูกนี้เป็นระยะที่สามารถเข้าไปจัดการได้สะดวก

ในการจะเลือกใช้ระยะปลูกใดนั้นนอกจากสภาพพื้นที่แล้ว ยังต้องคำนึงถึงขนาดพื้นที่ ประเภทการใช้ประโยชน์ และการเข้าไปจัดการร่วมในการตัดสินใจอีกด้วย

ต้นคล้าเป็นพืชที่มีศักยภาพที่สามารถนำมาพัฒนาเป็นพืชปลูกได้ เพื่อเป็นแหล่งวัตถุดิบให้กับชุมชนสามารถเจริญเติบโตได้ในทุกสภาพพื้นที่ พื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ซึ่งพืชอื่นไม่สามารถขึ้นได้ อย่างเช่น พื้นที่ชุ่มน้ำ นำมาซึ่งการใช้ประโยชน์พื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

..หนอนกออ้อย..

ลักษณะอาการ :

หนอนกออ้อยที่สำคัญมี 3 ชนิด คือ หนอนกอลายจุดเล็ก หนอนกอสีขาว และหนอนกอสีชมพู โดยมีลักษณะอาการการทำลายดังนี้

1. หนอนกอลายจุดเล็ก : หนอนเจาะเข้าไปตรงส่วนโคนระดับผิวดินกัดกินส่วนที่กำลังเจริญเติบโตภายในหน่ออ้อยทำให้ยอดแห้งตาย การเข้าทำลายของหนอนกออ้อยลายจุดเล็กจะทำให้ผลผลิตอ้อยลดลง 5-40 เปอร์เซ็นต์ นอกจากนี้หนอนยังเข้าทำลายอ้อยในระยะอ้อยอย่างปล้อง โดยหนอนเจาะเข้าไปกัดกินภายในลำต้นอ้อย ทำให้อ้อยแตกแขนงใหม่และแตกยอดพุ่ม

2. หนอนกอสีขาว : หนอนเจาะไชจากส่วนยอดเข้าไปกัดกินยอดที่กำลังเจริญเติบโตทำให้ยอดแห้งตายโดยเฉพาะใบที่ยังม้วนอยู่ ส่วนใบยอดอื่นที่หนอนเข้าทำลายจะมีลักษณะหงิกงอและมีรูพรุน เมื่ออ้อยมีลำแล้วหนอนจะเข้าทำลายส่วนที่กำลังเจริญเติบโตทำให้ไม่สามารถสร้างปล้องให้สูงขึ้นไปได้อีก ตาอ้อยที่อยู่ต่ำกว่าส่วนที่ถูกทำลายจะแตกหน่อขึ้นมาทางด้านข้างเกิดอาการแตกยอดพุ่ม

3. หนอนกอสีชมพู : หนอนเจาะเข้าไปกัดกินตรงส่วนโคนของหน่ออ้อยระดับผิวดินเพื่อกัดกินส่วนที่กำลังเจริญเติบโตภายในหน่ออ้อยทำให้ยอดแห้งตาย ถึงแม้ว่าหน่ออ้อยที่ถูกทำลายจะสามารถแตกหน่อใหม่ได้เพื่อชดเชยหน่ออ้อยที่เสียไป แต่หน่ออ้อยที่แตกใหม่จะมีอายุสั้นทำให้ผลผลิตและคุณภาพของอ้อยลดลง

แนวทางป้องกันแก้ไข :

1. ในแหล่งชลประทานควรให้น้ำเพื่อให้อ้อยแตกหน่อชดเชย
2. ปล่อยแตนเบียนไข่ไตรโคแกรมมา อัตรา 30,000 ตัวต่อไร่ต่อครั้ง ปล่อยติดต่อกัน 2-3 ครั้ง ในช่วงที่พบกลุ่มไข่ของหนอนกออ้อย

3. เมื่ออ้อยอายุ 1 เดือนหรือแสดงอาการยอดเหี่ยว 10 เปอร์เซ็นต์ควรพ่นสารฆ่าแมลงเดลทาเมทริน 3 เปอร์เซ็นต์ EC อัตรา 10 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร พ่น 2-3 ครั้งห่างกัน 14 วัน

4. เมื่อพบการระบาดของหนอนกออ้อยและอ้อยแสดงอาการยอดเหี่ยวมากกว่า 10 เปอร์เซ็นต์ ควรพ่นสารฆ่าแมลงอินดอกซาคาร์บ 15 เปอร์เซ็นต์ EC อัตรา 15 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร หรือคลอแรนทรานิลิโพรล 5.17 เปอร์เซ็นต์ SC อัตรา 20 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร หรือลูเฟนบูรอน 5 เปอร์เซ็นต์ EC อัตรา 20 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร พ่นโดยใช้อัตราสารเคมีที่ผสมไว้ปริมาณ 50 ลิตรต่อไร่

ภาพประกอบ : ศวพ.พัทลุง, เฟสบุ๊คสำนักควบคุมพืชและวัสดุการเกษตร กรมวิชาการเกษตร

ข้อมูล : ข้อมูลเตือนภัยการเกษตร กรมวิชาการเกษตร ระหว่างวันที่ 24 ก.พ. - 9 มี.ค. 64

..ทุเรียน..

..ด้วงหนวดยาวทุเรียน..

ลักษณะอาการ :

ด้วงหนวดยาวหรือด้วงบำหนามจุดบุบดำ เป็นศัตรูทำลายต้นทุเรียน โดยด้วงชนิดนี้มีพฤติกรรมชอบจับคู่ผสมพันธุ์วางไข่ในเวลากลางคืน ตัวเมียบินมาเกาะที่ต้นทุเรียนแล้วใช้ปากกัดเปลือกลำต้นให้เป็นแผลเล็กๆแล้ววางไข่บนรอยแผล และชอบวางไข่เข้าบนต้นเดิมสามารถสังเกตพบไข่ มีลักษณะยาวรีคล้ายเมล็ดข้าวสาร สีขาวขุ่น ระยะไข่ 7-14 วัน หนอนฟักออกจากไข่ใหม่ๆมีสีขาวครีม เริ่มกัดกินจนได้เปลือกไม้และถ่ายมูลออกมาเป็นขุยไม้ออกมาภายนอกเป็นระยะตามเส้นทางที่หนอนซอนไซ หนอนโตเต็มที่ยาว 6-8 ซม.อายุหนอนประมาณ 280 วัน ตักแต่ เมื่อหนอนโตเต็มที่เจาะเข้าเนื้อไม้แข็ง ทดตัวและเข้าตักแต่อยู่ 24-29 วันจึงเป็นตัวเต็มวัยอาศัยอยู่ในโพรงอีก 7-8 วันจึงออกมาสู่โลกภายนอก ตัวเต็มวัย เป็นด้วงหนวดยาวขนาด 4-6 ซม.ตัวผู้มีหนวดยาวกว่าลำตัว ส่วนตัวเมียหนวดยาวเท่ากับหรือสั้นกว่าลำตัว ตัวเต็มวัยมีอายุ 82 วัน

แนวทางป้องกันแก้ไข :

1. วิธีเกษตรกรอินทรีย์

- 1.1 หมั่นสำรวจการระบาดเข้าทำลาย เมื่อพบร่องรอยการทำลาย เช่น มีขุยไม้ที่คาบหรือโคนต้นให้ใช้มีดหรือขวานเฉาะหาตัวหนอนมาทำลาย
- 1.2 ใช้วนตาข่ายถี่พันรอบลำต้นป้องกันตัวเต็มวัยมาวางไข่
- 1.3 จับตัวเต็มวัยที่บินมาเล่นไฟทำลาย
- 1.4 ฉีดพ่นลำต้นทุเรียนด้วยไล่เดือนฝอย ในช่วงเวลาพลบค่ำเพื่อให้เข้าทำลายหนอนที่ฟักออกจากไข่

2. วิธีเกษตรกรปลอดภัย

- 2.1 ฉีดพ่นด้วยอิมิตาโคลพริต อัตราตามคำแนะนำที่ลำต้นทุเรียน ทุก 7-14 วัน เพื่อกำจัดหนอนที่ฟักออกจากไข่

ภาพประกอบ : ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรสงขลา

ข้อมูล : ดร.เกรียงไกร จำเริญมา สำนักวิจัยพัฒนาการอารักขาพืช กรมวิชาการเกษตร

ศ.พ.ยะลา

ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรยะลา ตั้งอยู่บริเวณ สี่แยกมลายูบางกอก สี่แยกที่เป็นจุดรับซื้อทุเรียนแหล่งใหญ่ของจังหวัดยะลา หรือเลขที่ 114 หมู่ที่ 6 ถนนสุขยางค์ ตำบลสะเตง

อำเภอเมือง จังหวัดยะลา มีเนื้อที่ประมาณ 375 ไร่ 3 งาน สูงจากน้ำทะเล 840 เมตร ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรยะลา เริ่มดำเนินการก่อตั้ง เมื่อปี พ.ศ. 2497 โดยมีชื่อเริ่มแรก "สวนทดลองการยาง" โดยนายสัมฤทธิ์ พันธุ์มณี เป็นผู้อำนวยการคนแรก ต่อมาในปี พ.ศ. 2516 ได้เปลี่ยนชื่อเป็น "สถานีทดลองยะลา" จากนั้นในปี 2546 ได้เปลี่ยนชื่อเป็น "ศูนย์บริการวิชาการพืชและปัจจัยการผลิต" และในปี พ.ศ. 2547 ได้เปลี่ยนชื่อเป็น "ศูนย์วิจัยพืชสวนยะลา" ปัจจุบันคือ "ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรยะลา" ซึ่งชื่อที่พี่น้องชาวยะลาขนานนามกันนั้นคือ "สวนทดลอง" หรือบางท่านอาจจะรู้จักในชื่อ "เขาหัวล้าน" ที่เป็นจุดที่สูงที่สุดในตัวเมืองยะลา ซึ่งสามารถมองเห็นวิวทิวทัศน์เมืองยะลาได้

นายไพศอล หะยีสาและ

ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรยะลา

ศ.พ.ยะลา มีอัตรากำลัง 78 อัตรา ข้าราชการ 6 อัตรา ลูกจ้างประจำ 6 อัตรา พนักงานราชการ 28 อัตรา พนักงานจ้างเหมา 30 อัตรา ลูกจ้างกริตยางและลูกจ้างรายวัน 8 อัตรา

ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรยะลา ประกอบด้วย 1 ฝ่ายงาน และ 2 กลุ่มงาน คือ 1. ฝ่ายบริหารทั่วไป 2. กลุ่มวิจัยและพัฒนา 3. กลุ่มบริการวิชาการ

ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรยะลา มีบทบาทหน้าที่ดังนี้

1. ศึกษา วิจัยและพัฒนาและทดสอบพืช / เทคโนโลยีการเกษตรที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่
2. ศึกษาวิจัยและทดสอบพืช / สาขาวิชาตามแผนงาน / โครงการวิจัยของกรมวิชาการเกษตร
3. ผลิตพันธุ์คัด พันธุ์หลัก และพันธุ์ขยายเมล็ดพันธุ์หรือท่อนพันธุ์พืช และกระจายพันธุ์
4. บริการวิชาด้านพืชและปัจจัยการผลิตในพื้นที่รับผิดชอบ ถ่ายทอดเทคโนโลยี ตรวจสอบรับรองปัจจัยการผลิต และบริการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ให้แก่เกษตรกร ภาคเอกชน และเจ้าหน้าที่หน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง รวมทั้ง รับผิดชอบงานโครงการพิเศษ
5. ควบคุมกำกับตามกฎหมายในพื้นที่รับผิดชอบ

งานตามนโยบายของกรมวิชาการเกษตร

- โครงการส่งเสริมการดำเนินงานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
- โครงการพัฒนาศักยภาพกระบวนการผลิตสินค้าเกษตร
- โครงการพัฒนาการผลิตด้านการเกษตร(ภาคใต้ชายแดน)
- โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่
- ผลผลิตสินค้าเกษตรมีคุณภาพได้มาตรฐาน
- โครงการยกระดับสินค้าเกษตรสู่มาตรฐาน
- โครงการส่งเสริมและสร้างทักษะในการประกอบอาชีพทั้งในและนอกภาคเกษตร
- โครงการพัฒนาเกษตรกรกรมยั่งยืน
- โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร(ศพก.)
- โครงการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชเศรษฐกิจและพืชท้องถิ่น
- งานวิจัยด้านพืชและเทคโนโลยีการเกษตร :โครงการขับเคลื่อนผลงานวิจัยสู่การใช้ประโยชน์

บรรณาธิการ

รัชชานันท์ สรรุโณ
สวพ.8 สงขลา

ประธานงาน ดกแดง

หฤทัย คงแก้ว
สวพ.สงขลา

ศิวทัต พันธุ์มณี
สวพ.8 สงขลา

อินทวัชร พันธุ์โชค
สวพ.8 สงขลา

ศิลปินกรรมรูปแบบ

อธิพงษ์ สุขการ
สวพ.พัทลุง

ชานนท์ เงินนาค
สวพ.สตูล

เรือนเรียว

สาวิตร์ เขมวงค์
สวพ.8 สงขลา

อาอ์น๊ะ ละไบจี้
สวพ.สตูล

เขมมิการ์ ไชมพัตร
สวพ.8 สงขลา

ปฐุม คงแก้ว
สวพ.8 สงขลา

คณะที่ปรึกษา

จิระ สุวรรณประเสริฐ
พิทักษ์ พรหมเทพ
โนรี อีสมะเนอ
บุญญา ศังคมนตรี
เพ็ญ วุ่นจิว
นันทิการ์ เสนแก้ว
ไพศอล หะยีสำและ
ชานินทร์ ศิริชัยนคยกุล
สุคนธ์ วงศ์ชนะ
จิตรา อินเทศ

สิริกุล โภภินา
อภิญา สุราวุธ
วิจิตร เพชรเล็ก
สรวิญา ช่วงพิมพ์
เพ็ญทิพย์ ณ พัทลุง

ผอ.สวพ.8
ผอ.สวพ.นราธิวาส
ผอ.สวพ.ปัตตานี
ผอ.สวพ.สงขลา
ผอ.สวพ.เรือเสาะ
ผอ.สวพ.พัทลุง
ผอ.สวพ.ยะลา
ผอ.สวพ.สตูล
ผอ.สวพ.ตรัง
รักษาการในตำแหน่ง
ผอ.กลุ่มประสานและบริหารนโยบาย
ผอ.กลุ่มถ่ายทอดเทคโนโลยี
ผอ.กลุ่มวิชาการ
ผอ.กลุ่มจัดการพื้นที่
ผอ.กลุ่มพัฒนาการตรวจสอบพืช
และปัจจัยการผลิต
รักษาการในตำแหน่ง
ผอ.กลุ่มควบคุมตามพระราชบัญญัติ

คณะทำงานประชาสัมพันธ์

พัชรีย์ ชกฮั้น
รัตนา บัวแก้ว
สุรพงษ์ ศรีเพ็ญ
ณัฐฐา แสงแก้ว
สายไหม นพรัตน์
ปิยนฎ หงส์อ้อจ
สุธาสินี แสงมณี
ชญาพร เทพดนตรี
เยาวลักษณ์ แสงแก้ว
วรรณวิสาข์ ประวรรณ

